

WAARDEVOL

Verkiezingsprogramma 2018-2022

ChristenUnie

Stadskanaal

Voorwoord

Wij willen dit verkiezingsprogramma van de ChristenUnie Stadskanaal beginnen met een paar regels uit Psalm 127. “Als de HEERE het huis niet bouwt tevergeefs zwoegen zijn bouwers eraan; als de HEERE de stad niet bewaart, tevergeefs waakt de wachter.” Deze twee voorbeelden zijn van toepassing op al ons werk. Wanneer we God erbuiten laten, is alles wat we doen nutteloos. Dit is ook de wijze waarop de ChristenUnie Stadskanaal politiek bedrijft. Wij vertrouwen op onze God en beseffen dat wij afhankelijk zijn van Hem in alles wat wij doen.

De ChristenUnie Stadskanaal is een partij van christenen voor alle mensen in Stadskanaal. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor Stadskanaal. Doe met ons mee. Geef uw/jouw geloof een stem!

Inhoud

Inleiding	3
- Hoofdpijnen en hoofdzaken	
Waardevol Leven - over samenleven, gezinnen en zorg	4
- Gezonde gezinnen	
- Ieder mens is waardevol	
- Samenwerking en inkoop van zorg	
- Veiligheid en kwetsbare doelgroepen	
- Speerpunten	6
Waardevol Werken - over economie, werkgelegenheid en meedoen	7
- Versterking	
- Werkgelegenheid	
- Kansen in opleiding en ontwikkeling	
- Meedoen, ook met een arbeidsbeperking	
- Speerpunten	9
Waardevol Wonen - over voorzieningen, onderhoud en talenten	10
- Keuzes maken	
- Grote opgaven	
- Visie op wonen	
- Onderhoud	
- Kunst, cultuur en sport	
- Speerpunten	12

Inleiding

Verkiezingen gaan over mensen. Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op de school, onze werkgever en onze werknemers. Ze gaan over u en over ons en onze manier van samenleven. Wij willen een gemeente waar een bescheiden overheid ruimte biedt aan inwoners die maatschappelijk initiatief tonen. We willen een gemeente waarin we omzien naar elkaar. Een gemeente die leefbaar blijft, ook voor onze kinderen. De ChristenUnie onderkent dit en vindt dat het daarom meer dan ooit belangrijk is om te geloven in een gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'.

Daarom gaan wij met een programma van hoop de komende verkiezingen in. Een programma met plannen voor Stadskanaal dat laat zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin iedereen meetelt. Wij investeren in zorg voor elkaar, in de cruciale rol van gezinnen, in een dienstbare en rechtvaardige overheid, in moreel leiderschap, in godsdienstvrijheid, in een duurzame economie en in een zorgvuldige omgang met Gods schepping. Al deze zaken zijn voor ons waardevol.

De ChristenUnie Stadskanaal is reeds jaren een stabiele partij. Het feit dat de ChristenUnie actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur biedt uitstekende mogelijkheden om af te stemmen en om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen (en andersom).

Hoofdpijnen en hoofdzaken

Dit verkiezingsprogramma is op hoofdpijnen en niet tot in detail geschreven rond de thema's Leven, Werken en Wonen, gebaseerd op onze christelijke uitgangspunten. De komende gemeenteraadperiode komen weer een aantal belangrijke zaken op de gemeente Stadskanaal af, zoals de Omgevingswet en de Energietransitie. Ook spelen er nog vraagstukken rond de verdere ontwikkeling en transformatie in de gebieden Jeugd, Zorg en Werk (verder genoemd Sociaal Domein). Hoe behouden we zo goed als mogelijk voorzieningen in een tijd van krimp, zowel qua inwoners als financieel? Tenslotte blijft de vraag spelen of de gemeente Stadskanaal zelfstandig blijft, en zo ja welke consequenties dat heeft voor samenwerking en onze eigen organisatie.

Een goed solide en stabiel financieel beleid blijft daarbij noodzakelijk. Dit brengt ook moeilijke keuzes met zich mee. *Wat willen we bereiken en hoe gaan we dit betalen* zullen de vragen zijn die op ons afkomen. Wellicht zullen we weer moeten bezuinigen. De insteek moet daarbij wel altijd zijn een zo eerlijk mogelijke verdeling van de pijn, waarbij de zwakkeren zoveel als mogelijk worden ontzien. Als ChristenUnie Stadskanaal hebben we de afgelopen jaren steeds voor ogen gehouden wat het beste is voor de inwoners van Stadskanaal. Dit willen we ook de komende vier jaren weer doen.

Waardevol Leven

over samenleven, gezinnen en zorg

De ChristenUnie gelooft in een samenleving die is gebaseerd op naastenliefde. Omkijken naar en zorg voor elkaar is de basis van een gezonde maatschappij. Niet iedereen heeft echter het geluk van mensen om zich heen, en sommige mensen hebben problemen die te complex, te zwaar of te groot zijn om alleen of langdurig door vrijwilligers en mantelzorgers te worden gedragen. In dat geval dient de gemeente er te zijn met zorg en ondersteuning. Zowel voor de hulpvrager en het gezin er omheen als voor de vrijwilligers en mantelzorgers.

De ChristenUnie is groot voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd. Zorg op een menselijke schaal en met een menselijk gezicht. De hulpvraag van inwoners staat centraal en kent een antwoord dat passend is op de specifieke situatie van de inwoner. Er dient maatwerk te zijn. Geholpen door hulpverleners die elkaar, het gezin en het dorp kennen, zo mogelijk ondersteund door mensen om het gezin heen. Bijvoorbeeld familie, vrienden, maar ook door vrijwilligers van kerken en andere vrijwilligersorganisaties.

Gezonde gezinnen

Onze gemeente kenmerkt zich helaas door een groot aantal problematieken rondom jongeren, ouderen en gezinnen. We hebben bijvoorbeeld te maken met meer mensen met gezondheidsklachten, laaggeletterden, mensen met lichte verstandelijke beperkingen en eenzamen. Ook armoede en schulden komen veel voor. De verschuiving van taken naar de gemeente biedt kansen om de signalering te verbeteren, de toegang tot zorg te verbeteren en de hulpverlening te stroomlijnen. Wij willen dat de gemeente deze kansen gaat pakken, in samenwerking met inwoners en zorgaanbieders. Zoveel mogelijk met één plan voor een gezin of maatwerk voor het individu, vol vertrouwen in de professionals en in samenspraak met de inwoner.

De afgelopen periode zijn daartoe mede door de ChristenUnie al eerste stappen gezet bijvoorbeeld rondom (v)echtscheidingsproblematiek en alcohol- en drugsproblematiek. Wij willen dat deze aanpak geïntensiveerd wordt, en uitgerold wordt over meer problematieken. Dit moet leiden tot een preventieve aanpak en een versterking van de hulpverlening. Wij zien bijvoorbeeld kansen in ondersteuning voor (jonge) ouders, om relaties te versterken en opvoeding te ondersteunen. De “gezonde gezinnen” in al haar facetten – sportief, qua voeding, financieel, sociaal, enzovoorts – is voor de ChristenUnie een speerpunt.

Ieder mens is waardevol

De ChristenUnie heeft als uitgangspunt dat ieder mens ertoe doet. We koesteren het leven en de talenten van alle inwoners. De gemeente heeft als opdracht om te zorgen dat iedereen zoveel als mogelijk mee kan doen. Dat gebeurt door adequate zorg en ondersteuning te bieden. Ook willen wij dat werkgevers en onderwijs goed gefaciliteerd worden om medewerkers en leerlingen zo dicht mogelijk bij een passende plek te geven. Ook het “toegankelijkheidsbeleid” waartoe de ChristenUnie in 2015 het initiatief nam, moet tot een inclusief Stadskanaal gaan leiden. Een handicap of belemmering mag deelname aan de samenleving niet in de weg staan.

Samenwerking en inkoop van zorg

We begrijpen dat de schaal van de gemeente Stadskanaal vraagt om samenwerking of gezamenlijke inkoop met andere gemeenten op de terreinen WMO en Jeugdzorg. Wij maken daarbij wel enkele keuzes: inkoop gebeurt niet alleen op prijs, maar vooral op kwaliteit, de mogelijkheid om samen de zorg te verbeteren (te transformeren) en met ruimte voor identiteit. De gemeente moet daarbij de verbindingen kunnen blijven leggen tussen alle terreinen waarvoor ze verantwoordelijkheid draagt: werk, jeugd en zorg (één gezin, één plan). Ook moet de gemeenteraad in staat gesteld worden haar controlerende taak goed uit te kunnen voeren.

Veiligheid en kwetsbare doelgroepen

De overheid is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid, maar ook burgers hebben hierin een grote rol, zowel individueel als collectief. Apps en Burgernet kunnen waardevolle manieren zijn om inwoners te betrekken bij de veiligheid in hun eigen omgeving. Onze inwoners vormen immers ook de ogen en oren van de politie. Ook Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA) en cameratoezicht op strategische punten en momenten kunnen ondersteunend aan het politiewerk zijn.

De gemeenteraad stelt de politieprioriteiten en het integraal beleidsplan vast. Wij willen de komende jaren in ieder geval de aandacht leggen op de aanpak van ondermijning, alcohol- en drugs-problematiek, jeugdproblematiek en mensenhandel c.q. uitbuiting.

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen kindermishandeling. De gevolgen van mishandeling zijn groot. Daarom is het belangrijk dat er extra wordt ingezet op het voorkomen, signaleren en stoppen van kindermishandeling. Voor slachtoffers van huiselijk geweld moet er passende hulp en/of een veilige opvang zijn. Opvang het liefst op een plek waar alle hulp onder een dak geboden kan worden. Ook hierin vinden wij keuzevrijheid belangrijk.

Verslavingen houden mensen in de greep. Wij willen dat iedereen vrij kan zijn. Daarom moet hulpverlening op orde zijn, maar vooral ook preventie en aanpak van drugs en overmatig alcoholgebruik. Softdrugs is niet onschuldig, en daarom zijn wij geen voorstander van experimenten met wietteelt door de gemeente.

Het aantal incidenten met verwarde mensen is de afgelopen jaren behoorlijk toegenomen. Het is belangrijk dat mensen met verward gedrag op een passende, niet onnodig stigmatiserende en traumatiserende manier worden opgevangen of vervoerd. De gemeente regisseert een goede aanpak met afspraken en kwaliteitsnormen, met politie, ambulancezorg en ggz-aanbieders.

Waardevol Leven

De ChristenUnie maakt zich sterk voor:

- + gezonde gezinnen
- + ondersteuning en screening bij zwangerschap in kwetsbare situaties
- + preventie en aanpak voor kwetsbare doelgroepen waaronder (potentiële) slachtoffers van kindermishandeling en huiselijk geweld, mensenhandel en uitbuiting en verslavingen
- + een inclusief Stadskanaal
- + voorkomen en bestrijden van eenzaamheid
- + mantelzorgondersteuning, een breed pakket dat actief gecommuniceerd wordt
- + een versnelling in de uitvoering van het armoedebeleid (inclusief kindpakket)
- + pgb's, als middel voor identiteitsgebonden zorg
- + een meldpunt waar mensen terecht kunnen die vastlopen in regelingen
- + het blijven besteden van geld voor de zorg áán de zorg
- + de blijverslening, zodat particulieren hun woning makkelijker aan kunnen passen
- + zorg voor iedereen, zoveel als mogelijk op maat
- + het betrekken van burgers bij veiligheid in hun omgeving, bijv. door buurtpreventie apps
- + zichtbaarheid van de wijkagent

Waardevol Werken

over economie, werkgelegenheid en meedoen

Een sterkere economie is een randvoorwaarde en een middel om andere doelen te realiseren. De economie draait niet alleen om groei en consumeren, maar ook om de kwaliteit van leven. Een economie is volgens de ChristenUnie pas gezond als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, als er coöperatieve relaties ontstaan en als werken en vrije tijd in balans zijn.

De lokale overheid speelt samen met het onderwijs, het bedrijfsleven en andere overheden, een belangrijke rol in de versterking van de regionale arbeidsmarkt en de (regionale) circulaire economie. Een economie waarin vermindering van afval en hergebruik van producten en grondstoffen gestimuleerd wordt. De gemeente moet goede voorwaarden scheppen om lokaal en regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap te stimuleren. Zij stelt zich op als een partner voor ondernemers, denkt constructief mee en faciliteert en staat open voor innovatieve ontwikkelingen, volgens het “ja, tenzij”-principe.

Versterking

De versterking van de economie in onze regio is speerpunt in vele andere ontwikkelingen die we willen bereiken. Daarom moet er in Stadskanaal geïnvesteerd blijven worden zowel in het creëren van nieuwe werkgelegenheid als in het opleiden en trainen van werkzoekenden, maar vooral ook in goede infrastructuur en betere bereikbaarheid. Een spoorverbinding Veendam - Stadskanaal - Musselkanaal - Emmen moet nu eindelijk vorm gaan krijgen. Ook digitaal moet de infrastructuur op orde zijn, inclusief in de buitengebieden.

De ChristenUnie was en is van mening dat een herindeling een positieve impuls zou moeten geven aan de regio op de economische versterking en het op peil brengen en houden van de dienstverlening als gemeente zelf. Nu het perspectief eerst zelfstandigheid is, vraagt het enerzijds om een versterkte samenwerking in de arbeidsmarktregio, specifiek in het gebied Oost-Groningen, en anderzijds om een goede inschatting van wat de gemeentelijke organisatie nodig heeft om alle dienstverlening adequaat uit te voeren.

Werkgelegenheid

Het hebben van werk, zowel betaald als onbetaald, is waardevol en belangrijk. Ons werk is de plek waar talent en verantwoordelijkheid tot hun recht komen. Helaas telt Stadskanaal momenteel meer dan 1000 mensen en gezinnen in de bijstand en voor velen van hen is het moeilijk om aan een baan te komen. Er zijn daarnaast teveel mensen die ondanks een baan dichtbij of onder de armoedegrens leven. We leven in één van de rijkste landen ter wereld maar ook in Stadskanaal is armoede en lukt het niet iedereen het hoofd boven water te houden. De ChristenUnie vindt dat niemand aan zijn of haar lot mag worden overgelaten.

Werkgelegenheid ontstaat door ondernemers die hun nek uitsteken. Zeker in onze gemeente is het midden- en kleinbedrijf (MKB) onmisbaar voor werkgelegenheid, de lokale economie, voor ontwikkelingen van producten en voor de leefbaarheid. Investerings in het centrum van Stadskanaal gericht op het behouden en versterken van werkgelegenheid kunnen wij ook daarom steunen. Ook in toerisme zien wij groeiende mogelijkheden.

Van oudsher kent ons gebied veel agrarische bedrijvigheid. Deze bedrijven hebben direct en indirect een groot aandeel in de werkgelegenheid in onze gemeente, door toeleveranciers en bijvoorbeeld de transportsector. De ChristenUnie maakt zich daarom ook sterk voor het geven aan ruimte aan deze ondernemers om te kunnen ondernemen. De sector is volop in ontwikkeling en vraagt om constructief meedenken bij nieuwe ontwikkelingen als nevenactiviteiten en investeringen. We willen langs deze weg ook duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en goed landschapsbeheer stimuleren.

Kansen in opleiding en ontwikkeling

De komende jaren ontstaan er veel kansen in de arbeidsmarktregio door het versterken van gebouwen in het aardbevingsgebied. Ook de transitie van fossiele energie naar duurzame energie kan een impuls geven aan werkgelegenheid. Bouw- en techniekbedrijven kennen inmiddels meer vacatures dan beschikbaar personeel. Bovendien zal onze gemeente de komende jaren vanwege haar bevolkingssamenstelling meer banen in de zorg kennen.

Samen met de partners in de arbeidsmarktregio wordt actief gezocht naar deze kansen en onze werkzoekenden worden zoveel als mogelijk opgeleid en begeleid richting deze kansrijke sectoren. Het Training- en Diagnose Centrum (TDC) is een plek waar dat gebeurt. De plek waar een match gemaakt wordt tussen de vraag van de werkgever en de talenten van de werkzoekende. Doorontwikkeling naar een nog nauwere aansluiting tussen ondernemers, onderwijs en overheid in en rond dat TDC is een belangrijke opdracht de komende jaren.

We zien ook kansen in sterkere grensoverschrijdende samenwerking. Mogelijkheden aan de andere kant van de landsgrens en provinciegrenzen moeten goed worden benut, bijvoorbeeld door de samenwerking in de Agenda voor de Veenkoloniën en de Eems-Dollard Regio en in onderwijs in de Duitse taal.

Meedoen, ook met een arbeidsbeperking

Onze regio kenmerkt zich ook door een bovengemiddeld aantal mensen met een arbeidsbeperking. Voor velen van hen is er een passende werkplek bij Wedeka. We willen dat ook nieuwe en andere doelgroepen zoveel als mogelijk gebruik kunnen maken van de sterke infrastructuur die daar aanwezig is en het bedrijf zich door ontwikkelt naar een breed werk-leerbedrijf voor alle doelgroepen uit de participatiewet en voor vluchtelingen met een verblijfsvergunning. Wedeka kan bijvoorbeeld ook voor training, opleiding en werkervaring ingezet worden. Het kan een plek zijn van waaruit mensen met arbeidsbeperkingen gedetacheerd worden, ook in afspraakbanen of beschutte werkplekken. Tenslotte is het bedrijf natuurlijk een ideale omgeving om naast de oude doelgroep van de sociale werkvoorziening ook zelf die nieuwe plekken te creëren voor mensen met arbeidsbeperkingen.

De verbindingen tussen speciaal en praktijkonderwijs enerzijds, en via het TDC met ondernemers en uitzenders anderzijds kan zorgen voor een naadloze overgang van passend onderwijs naar passend werk. Wij willen dat al deze jongeren na hun schoolcarrière soepel kunnen doorstromen, zij het naar opleiding, naar zorg of naar werk.

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld als werkgever en biedt ruimte voor stages, BBL-trajecten, werk-ervaringsplekken en mensen met een arbeidsbeperking.

Waardevol Werken

De ChristenUnie maakt zich sterk voor:

- + betere infrastructuur
- + de spoorverbinding Veendam - Stadskanaal - Musselkanaal - Emmen
- + duurzame innovatie
- + uitstekende ondernemersdienstverlening
- + werkgelegenheid
- + het gericht opleiden van leerlingen en werkzoekenden naar kansrijke beroepen
- + passend werk voor arbeidsgehandicapten
- + waardering voor vrijwilligers
- + goede samenwerking met al het onderwijs, ook rond passend onderwijs en schooluitval
- + een goede toekomst voor Wedeka en haar werknemers
- + het goede voorbeeld van de gemeente als werkgever

Waardevol Wonen

over voorzieningen, onderhoud en talenten

We leven in een mooie groene gemeente met veel voorzieningen in prachtige dorpen, met ieder hun eigen karakter. De ChristenUnie wil dat graag koesteren en versterken. Ieder dorp, iedere wijk en elk buurtschap heeft een eigen identiteit die tot stand komt door de mensen die samen een gemeenschap vormen. De gemeente moet alle mogelijkheden benutten om bewoners van wijken en dorpen te betrekken bij zaken die hen raken en zich ondersteunend en faciliterend naar de lokale gemeenschappen opstellen. Afhankelijk van het draagvlak en de (burger)kracht, de energie die de verschillende plekken tentoonspreiden moet er wat ons betreft geëxperimenteerd worden met Wijk- of Dorpsbudgetten, waarmee inwoners zelf keuzes kunnen maken in hun prioriteiten.

Prioriteren is sowieso het woord voor de komende periode. Na jaren van bezuinigingen is de financiële positie van de gemeente goed, maar er zijn nog steeds de nodige risico's en beperkte ruimte voor investeringen. De komende jaren zullen waarschijnlijk antwoorden gevraagd worden op investeringsvragen vanuit onderwijs, welzijn en sport. Concreet zullen er opgaven komen voor renovatie of nieuwbouw van schoolgebouwen, wijkcentra, kunstgrasvelden en zwembaden.

Keuzes maken

Al deze zaken kunnen met name vanwege de financiële mogelijkheden niet in één keer en zullen vragen om keuzes. De ChristenUnie wil die keuzes maken langs een aantal denklijnen. Allereerst zullen we afwegen of de gemeente verplichtingen heeft, bijvoorbeeld wettelijke plichten zoals het geval is bij onderwijshuisvesting. Daarnaast willen we graag dat investeringen doelmatig en toekomstbestendig besteed worden. Bijvoorbeeld waar het direct de werkgelegenheid behoudt of vermeerdert, zoals in het centrum van Stadskanaal. Vervolgens is het voor ons van belang in hoeverre een investering bijdraagt aan de sociale versterking van een wijk of dorp. Samenwerken en gedeelde accommodaties worden uitgangspunt. De multifunctionele accommodaties, zoals in Stadskanaal-Noord en Onstwedde zijn daar mooie voorbeelden van. Tot slot zijn er nog de voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid en het voorzieningenniveau, zoals bijvoorbeeld het geval is bij de zwembaden.

De ChristenUnie is terughoudend met het verhogen van de onroerende zaakbelasting (OZB). We kunnen ons - gezien de gemiddeld lage lokale lasten - echter voorstellen dat voor het op peil houden van het voorzieningenniveau van de gemeente als geheel de inwoners gevraagd wordt om een bijdrage. Onze voorkeur heeft het echter om "nieuw voor oud" te doen: investeringsruimte te creëren door andere uitgaven niet (meer) te doen of door de vrijval in kapitaallasten te reserveren voor nieuwe investeringen.

Grote opgaven

Een drietal ruimtelijke opgaven waar we naast de energietransitie voor komen te staan de komende periode zijn de omgevingswet, de afvalvermindering en de aanpassing aan de gevolgen van klimaatverandering. In 2021 wordt de omgevingswet van kracht. Doel van deze wet is het eenvoudiger maken van regels en meer ruimte bieden voor inwoners en bedrijven. De nieuwe wet moet de bestaande wetten vervangen en zorgen voor een

samenhangende en gebiedsgerichte benadering. Het gaat niet meer alleen over de fysieke ruimte maar ook over het sociale en het gezondheidsdomein. De ChristenUnie juicht deze principes toe, als er maar helderheid en eenduidigheid voor inwoners blijft bestaan over zowel de mogelijkheden als wat er niet wenselijk is bij ontwikkelingen.

Door het veranderende klimaat zal de komende raadsperiode ook regelmatig gesproken worden over waterbeheer. Door de toename van versteende gebieden (woonwijken, parkeer- en bedrijventerreinen) en de toename van extreme buien ontstaat schade. De extremen manifesteren zich ook in lange droge, hete periodes. Een goede samenwerking met de waterschappen is hierbij erg belangrijk. De gemeente werkt aan bewustwording op het punt van waterberging.

De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger. In 2020 mag er nog maar 100 kilo restafval per persoon per jaar zijn. In afval zitten waardevolle grondstoffen die niet verloren mogen gaan. Als afval goed gescheiden wordt ingezameld bij de bron, kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik. De komende jaren zal gekeken worden op welke manier we welke afvalstoffen het best kunnen inzamelen.

Visie op wonen

De gemeente houdt de woonvisie up-to-date, het moet gebaseerd zijn op de actuele vraag én toekomstige ontwikkelingen. In elke kern moet ondanks de krimppogave voldoende woonruimte zijn voor verschillende doelgroepen met een goede balans tussen koopwoningen en betaalbare huurwoningen. Wij willen dat in de kleine kernen, zoals Mussel, voldoende starterswoningen zijn.

Nieuwbouw dient zoveel mogelijk gasloos en energieneutraal te gebeuren. Daarover worden afspraken gemaakt met de coöperaties en daartoe worden particulieren gestimuleerd. Verduurzaming van de bestaande woningvoorraad moet ook door een breed scala aan stimuleringsmaatregelen voortvarend ter hand worden genomen.

Door krimp kan leegstand ontstaan. De gemeente doet haar best om te voorkomen dat dit tot verpaupering leidt. “Rotte kiezen” moeten worden voorkomen en aangepakt. Voor de buitengebieden wil de ChristenUnie graag beleid op vrijkomende agrarische gebouwen.

Onderhoud

De ChristenUnie krijgt veel signalen over het onderhoudsniveau van wegen, fietspaden, openbare verlichting, perken en het groen als geheel. De afgelopen jaren is er veel geld op bezuinigd. Daarbij is een niveau van beeldkwaliteit vastgesteld. Dat niveau lijkt niet overal gehaald te worden. We willen dat de komende jaren benut gaan worden om een inhaalslag te maken op “onderhoud van het groen en het grijs”. Allereerst tot het vastgestelde niveau. Als dit nog niet tot een hogere tevredenheid leidt, moet er wat de ChristenUnie betreft gezocht worden naar financiële ruimte voor een impuls in het onderhoud. Daarnaast willen we dat het college in overleg met wijk- en dorpsraden gaat kijken naar de grootste knelpunten en naar nieuwe experimenten om beheer door inwoners te laten aansturen of doen.

Kunst, cultuur en sport

Wij willen dat voor iedere inwoner de mogelijkheid er is om zijn talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Ieder kind moet de mogelijkheid krijgen om kennis te maken met sport en/of muziek. Zo nodig worden daar de minimaregelingen voor uitgebreid. De Buurtsportcoaches spelen een belangrijke rol in het inzichtelijk maken van het aanbod en het ondersteunen in toeleiding en het wijzen op de breed aanwezige minimaregelingen.

Wij willen dat het bibliotheekwerk voor alle inwoners bereikbaar blijft. De bibliotheek heeft een belangrijke taak in het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid en het aanleren van digitale vaardigheden. Wij willen dat er ook voor scholen een adequaat aanbod is.

Waardevol Wonen

De ChristenUnie maakt zich sterk voor:

- + wijken en dorpen, door eigen beheer en budgetten
- + goed toekomstbestendig voorzieningenpeil
- + het Refaja ziekenhuis, het behoud van een volwaardig streekziekenhuis
- + het Theater Geert Teis, als zelfstandige organisatie
- + onderhoud van “groen en grijs”
- + goed onderhouden en betaalbare begraafplaatsen
- + het tegengaan van zwerfafval
- + hergebruik via kringloopwinkels en het afvalbrengrstation
- + een goede invoering van de omgevingswet
- + betaalbare woonruimte, ook in de kleine kernen
- + verduurzaming van de woningvoorraad
- + energieneutraliteit zo snel als mogelijk
- + kunst, cultuur en sport voor iedereen
- + taalhuizen
- + het inspelen op de gevolgen van klimaatverandering